

ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΑ ΤΑΣ ΧΩΡΑΣ ΤΗΣ ΕΓΓΥΣ ΚΑΙ ΜΕΣΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΣΠ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ—ΣΤΡΑΤΗ

Ἡ Ἑταιρία Διεθνῶν Μελετῶν ἀνέλαβεν, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς ΟΥΝΕΣΚΟ, τὴν ὀργάνωσιν ἐν Ἀθήναις συνεδρίου, τὸ ὁποῖον ἐσημείωσε σημαντικὴν ἐπιτυχίαν. Ὁ καθηγητὴς τῆς Σχολῆς καὶ γεν. γραμματεὺς τῆς Ἑταιρίας Διεθνῶν Μελετῶν κ. Σπ. Καλογερόπουλος—Στρατῆς παρεκλήθη νὰ γράψῃ τὸ κατωτέρω ἄρθρον σχετικῶς μὲ τὸ ἐν λόγω συνέδριον.

Ἡ ΟΥΝΕΣΚΟ, εἰς τὴν γενικὴν τῆς προσπάθειαν διὰ τὴν προστασίαν τοῦ ἀνθρώπου, τὴν πρόβδον τῶν καθυστερημένων λαῶν, τὴν ἀνοδον τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῶν ἐργαζομένων καί, γενικώτερα, τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης διὰ τῆς διεθνούς συνεργασίας, τῆς ἀμοιβαίας γνωριμίας καὶ κατανοήσεως, περιέλαβεν εἰς τὸ πρό-γραμμα αὐτῆς τὴν ἔρευναν καὶ τὴν μελέτην τῶν κοινωνικῶν φαινομένων ἐκάστης χώρας, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν προσέθη εἰς τὴν ἴδρυσιν διεθνῶν ἐπιστημονικῶν ἐταιριῶν, μὲ ἀντιστοίχους ἐθνικὰς ἐταιρίας, εἰς τὴν σύγκλησιν διεθνῶν ἐπιστημονικῶν συνεδρίων καὶ εἰς τὴν ἀνάθεσιν τῆς συγγραφῆς ἐδικῶν μονογραφιῶν εἰς δια-πρεπεῖς ἐκπροσώπους τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς σκέψεως.

Ἡ Ὄργάνωσις τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν διὰ τὴν Ἐκπαίδευσιν, τὴν Ἐπιστή-μην καὶ τὴν Μόρφωσιν (ΟΥΝΕΣΚΟ) ἀποτελεῖ τὸν ὀργανισμὸν μέσα εἰς τὰ πλαίσια τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν ὁ ὁποῖος ἀσχολεῖται πρωτίστως μὲ τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου ὡς καὶ μὲ τὴν ἐξάλειψιν τῶν αἰτίων τῆς ἀνθρωπίνης δυστυχίας καὶ τῆς ἀμοιβαίας δυσπιστίας μεταξὺ τῶν λαῶν. Διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ μεγάλου τούτου σκοποῦ ἔκρινε λίαν περιορισμένα τὰ κρατικὰ πλαίσια, μέσα εἰς τὰ ὁποῖα καλεῖται νὰ δράσῃ κάθε διακρατικὸς ὀργανισμός. Ἡσθάνθη, ἐπὶ πλέον, τὴν ἀνάγκην νὰ ζη-τήσῃ τὴν συνδρομὴν ἀνθρώπων καλῆς πίστεως καὶ ἐδικῶν, ὥστε διὰ μέσου αὐτῶν νὰ πλησιάσῃ, καὶ νὰ συγκινήσῃ συγχρόνως, τὴν δημοσίαν γνώμην, ὑπεράνω τῶν ἐπιστήμων ἀντιπροσώπων καὶ ὀργάνων. Διὰ τοῦτο ἀνέλαβε τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἰδρύσεως διεθνῶν ἐπιστημονικῶν ἐταιριῶν, ὅπως π.χ. τὴν Διαρκῆ διάσκεψιν ἀνωτά-των διεθνῶν σπουδῶν, τὴν Διεθνῆ ἐταιρίαν πολιτικῆς ἐπιστήμης, τὴν Διεθνῆ ἐται-ρίαν τῶν κοινωνιολόγων, τὴν Διεθνῆ ἐταιρίαν τῶν οἰκονομολόγων, τὴν Διεθνῆ ἐπι-τροπὴν τοῦ συγκριτικοῦ δικαίου κ.τ.λ.

Ὅλαι αἱ ἀνωτέρω ἐταιρίαί, ἰδρυθεῖσαι μὲ τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ΟΥΝΕΣΚΟ καὶ χρηματοδοτούμεναι ὑπ' αὐτῆς διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν των ἐρᾶσιν, κατόρθωσαν νὰ δημιουργήσουν εἰς κάθε χώραν ἀντιστοίχους ἐθνικὰς ἐταιρίας, αἱ ὁποῖαι κα-λοῦνται νὰ προβάλλουν εἰς τὸ διεθνὲς προσκήνιον τὰ τοπικὰ προβλήματα ἐκάστου λαοῦ, καθὼς καὶ νὰ προβαίνουν εἰς τὴν σύγκρισιν τῶν διαφόρων κοινωνικῶν φαι-νομένων ἐπὶ διεθνoῦς κλίμακος (1).

(1) Μετὰ τὸν πόλεμον ἰδρύθησαν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα αἱ ἀντίστοιχοι ἐπιστημονικαὶ ἐταιρίαί, τῶν ὁποίων ἀρχαιότερα εἶναι ἡ Ἑταιρία Διεθνῶν Μελετῶν. Ἡ Ἑταιρία Διοικη-τικῶν Μελετῶν ἰδρύθη προγενέστερον κατὰ τὸ 1932.

Ἐκρίθη ὁμως σκόπιμον ὅπως, παράλληλα μὲ τὰς προσπάθειαις τῶν διεθνῶν ἔταιριῶν, τὰ μεγάλα προβλήματα, τὰ ὅποια ἀπασχολοῦν σήμερα τὴν ἀνθρωπότητα, ἐρευνηθοῦν ὄχι μόνον ἐπὶ τοῦ γενικοῦ διεθνοῦς ἐπιπέδου ἀλλ' ἐπὶ ὠρισμένου γεωγραφικοῦ χώρου καὶ μεταξὺ λαῶν πὺ παρουσιάζουν κοινότητα ἢ ἀναλογίαν πολιτικῶν, κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν συνθηκῶν.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ θεωρία καὶ ἡ ἐρευνα ἐρχεται πλέον ἀποτελεσματικὰ ἀρωγὰς τῆς πράξεως καὶ τῆς ἐφαρμογῆς. Ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ λόγου προέκυψε καὶ ἡ ἰδέα τῶν περιφερειακῶν συνεδρίων μὲ περιωρισμένην συμμετοχὴν μελῶν, καὶ τὰ ὅποια ἀπεκλήθησαν «συμπόσια».

Εἰς τὰς Ἀθήνας, μεταξὺ 8—15 Ὀκτωβρίου, ἔγινε τὸ πρῶτον περιφερειακὸν συνέδριον διὰ τὰς χώρας τῆς Ἑγγύς καὶ Μέσης Ἀνατολῆς, τὸ ὅποιον ὠργάνωσεν ἡ Ἐταιρία Διεθνῶν Μελετῶν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς ΟΥΝΕΣΚΟ (*).

Εἰς τὸ συνέδριον τῶν Ἀθηνῶν ἔλαβον μέρος εἴκοσι εἰδικοί περὶ τὰ κοινωνικὰ ζητήματα, ἀνήκοντες εἰς τὰς ἑξὼς χώρας τῆς ἀνατολικῆς λεκάνης τῆς Μεσογείου, Τουρκίαν, Συρίαν, Λίβανον, Ἰσραήλ, Αἴγυπτον καὶ Ἑλλάδα, μὲ συμμετοχὴν ἀντιπροσώπων τῶν διεθνῶν ὀργανισμῶν, ἰδιαιτέρως τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν, τῆς ΟΥΝΕΣΚΟ, τοῦ διεθνοῦς γραφείου ἐργασίας καὶ τοῦ περιφερειακοῦ γραφείου τοῦ Καίρου, τὸ ὅποιον εἶχε καὶ τὴν ἐμπνευσιν τῆς συγκλήσεως εἰς τὰς Ἀθήνας τοῦ συνεδρίου τούτου (**).

Ὡς θέμα εἶχεν ὀρισθῆ τὸ ἐξῆς: αἱ ἐκ τῆς τεχνικῆς ἐξελιξέως προσελθοῦσαι μεταβολαὶ εἰς τὴν κοινωνικὴν σύνθεσιν καὶ εἰς τοὺς νομικοὺς θεσμοὺς τῶν λαῶν τῆς Ἑγγύς καὶ Μέσης Ἀνατολῆς.

Αἱ δυσχέρειαι τοῦ θέματος δὲν ἦσαν μικραὶ. Ὁ τρόπος τῆς διατυπώσεώς του παρουσίαζε τὸ θέμα κάπως ἀόριστον καὶ ρυστὸν, αἱ δὲ ὑφιστάμεναι οὐσιώδεις διαφοραὶ εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν κρατῶν τῆς Ἑγγύς καὶ Μέσης Ἀνατολῆς ἐδυσχέραινον οὐσιωδῶς τὴν συγκριτικὴν μελέτην τοῦ ζητήματος, τέλος δὲ ἡ ἔλλειψις ἐπαρκοῦς εἰδικῆς μορφώσεως εἰς τὸν τομέα τοῦτον, ὡς ἐπίσης καὶ στατιστικῶν μέσων, καθίστων τὴν βλῆν ἐρευναν προβληματικὴν, ἀπὸ ἀπόψεως πρακτικοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ ἀποτελεσματικότητος.

Ἡ εὐσυνειδητος προσπάθεια τῶν συνέδρων καὶ ἡ πολύτιμος συμβολὴ τοῦ εἰδικοῦ συντονιστοῦ βέλγου καθηγητοῦ κ. René Clemens, ἐπέφεραν ἀξιόλογα ἀποτελέσματα, ἐδικαίωσαν τὰς προσδοκίας τῶν ὀργανωτῶν τοῦ συνεδρίου καὶ ἐθεμελίωσαν τὴν χρησιμότητα τῶν περιφερειακῶν διασκέψεων μεταξὺ περιωρισμένου ἀριθμοῦ ἐπιστημόνων καὶ εἰδικῶν.

(1) Ἡ ἐναρκτήριος συνεδρίασις ἐγένετο εἰς τὸν μέγαν ἀμφιθέατρον τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν. Τοὺς συνέδρους προσεφώνησεν ὁ Πρύτανης κ. Ν. Φωτιάδης.

(2) Ἐκλήθησαν καὶ ἐκπρόσωποι τοῦ Ἰράκ καὶ Ἰράν, οἱ ὅποιοι δὲν ἦλθον μὲν αὐτοπροσώπως ἀλλ' ἔστειλαν εἰσηγήσεις. Ἐπίσης ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς ΟΥΝΕΣΚΟ ἀπέστειλεν ὡς ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ τὸν κ. G. de Lacharrière, διευθυντὴν τοῦ τμήματος κοινωνικῶν ἐπιστημῶν, καθὼς καὶ τὸν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ περιφερειακοῦ Γραφείου τοῦ Καίρου κ. D. J. Godchot. Ὡς παρατηρηταὶ παρηκολούθησαν τὰς ἐργασίας τοῦ συνεδρίου οἱ κ.κ. N. Novaes καὶ Μαζαράκης τοῦ Διεθνοῦς Γραφείου Ἐργασίας, ὁ Dr Yang τῆς FEO, ὁ κ. Grigg, σύμβουλος τῶν Η.Ε. διὰ τὰ κοινωνικὰ ζητήματα, ὁ κ. R. Lee Bogue τῆς Διεθνοῦς Ὄργανώσεως Ὑγείας διὰ τὴν Μέσην Ἀνατολὴν καὶ ἄλλοι.

* *
 Ἡ πρώτη φροντίς τῶν συνέδρων ἦτο ἡ θέσις τοῦ προβλήματος καὶ ἡ ἀποδοχὴ ὀρισμένων ἐννοιῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ συμφωνία ἦτο ἀπαραίτητος διὰ τὴν γίνην γόνιμον ἔργον. Ἐπράπε νὰ καθορισθοῦν : πρῶτον, ἡ ἐννοια τῆς «τεχνικῆς» καὶ, δεύτερον, ἡ ἔκτασις καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν ὄρων «κοινωνικῆ σύνθεσις» καὶ «νομικοὶ θεσμοί».

Ἡ «τεχνικῆ» ἔγινεν ἀποδεκτὴ ὑπὸ τὴν εὐρυτάτην δυνατὴν ἐρμηνείαν. Ὡς τεχνικὴ πρόσοδος ἐθεωρήθη τὸ σύνολον τῶν μέσων τῆς ἀνθρωπίνης δράσεως ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου. Ὁ ὀρισμὸς αὐτὸς περιλαμβάνει κάθε τεχνικὸν μέσον πού ὁ ἀνθρωπίνος ἀπάρηθμῆσις τῶν τεχνικῶν προόδων πού ἐσημειώθησαν, ἰδίως κατὰ τὰ τελευταῖα ἀπάρηθμῆσις τῆς Ἑγγύς καὶ Μέσης Ἀνατολῆς. Τοῦτο ἐπέτρεψε τὴν ἀναῆξι, εἰς τὰ κράτη τῆς Ἑγγύς καὶ Μέσης Ἀνατολῆς, τὴν δυνατότητα συγκρίσεως τῶν διαφόρων κοινωνιῶν καὶ γνῶρισιν τοῦ ἐδάφους, τὴν δυνατότητα συγκρίσεως τῶν διαφόρων κοινωνιῶν καὶ τὴν ἀποδοχὴν ὀρισμένων συμπερασμάτων ὡς πρὸς τὸ γενικὸν ἐπίπεδον τῆς ἐξελίξεως τῶν χωρῶν αὐτῶν.

Ἡ ἴδια μέθοδος ἠκολουθήθη καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐρμηνείαν τῶν κοινωνικῶν φαινομένων καὶ τῶν νομικῶν θεσμῶν. Ἀμφότεραι αἱ ἐννοιαὶ ἠρμηνεύθησαν κατὰ τὸν εὐρύτερον δυνατὸν τρόπον, ὥστε νὰ περιλάβουν ὅλας τὰς ἀνθρωπίνους ἐκδηλώσεις τοῦ κοινωνικοῦ βίου.

Τὸ ὄλον πρόβλημα ἀντιμετωπίσθη, ἀπὸ κοινωνιολογικῆς πλευρᾶς, ὑπὸ τοιαύτην μορφήν, ὥστε νὰ συνδεθῇ μὲ τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν, μὲ ἄλλας λέξεις ἡρσητῆς ἐάν ἡ ἀνάπτυξις τῆς τεχνικῆς συνδέσται μὲ κοινωνικὰς μεταβολὰς, αἱ ὁποιαὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀνατρέπουν τὴν κοινωνικὴν σύνθεσιν, καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιβληθοῦν νέα τεχνικὰ μέσα, ἰδίως εἰς λαοὺς ὄχι ἀνεπτυγμένους, τὰ ὁποιαὶ νὰ προωθοῦν τὴν οἰκονομικὴν πρόοδον, χωρὶς νὰ προκαλοῦν ἰσχυρὰς κοινωνικὰς κρίσεις.

Ἡ ὑπὸ τὸ πρῶτον τοῦτο ἀντιμετώπισις τοῦ θέματος εὐθυγράμμισε τὰς ἐργασίας τοῦ συνεδρίου πρὸς τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον τάσσει ἡ ΟΥΝΕΣΚΟ ὡς τὸν λόγον τῆς ὑπάρξεώς της, δηλαδὴ τὴν ἐξύψωσιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ συγχρόνως ἐθεμελίωσε τὴν πρακτικὴν σημασίαν τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν.

Τὰ ἀνωτέρω κριτήρια ἐχρησίμευσαν ὡς βάσεις τῆς μεθοδολογίας, ἡ ὁποία ἐπεκράτησε κατὰ τὰς ἐργασίας τοῦ συνεδρίου.

Ἄλλη δυσχέρεια ἀνέκυψεν ὡς πρὸς τὸν συντονισμόν τῶν ἀπόψεων τοῦ «κοινωνιολόγου» καὶ τοῦ «νομικοῦ». Διὰ τὸν πρῶτον, κάθε κανὼν ἐνέχει ὀρισμένην κοινωνικὴν ἀξίαν εἰς συνάρτησιν μὲ τὰς ἄλλας ἀξίας καὶ παρουσιάζεται ὡς κοινωνικὸν φαινόμενον, τοῦ ὁποίου μελετᾶται ἡ γένεσις, ἡ ἐξέλιξις καὶ ἡ περαιτέρω πορεία. Ἡ ἐξέλιξις ἐπιρρεάζεται ἄλλοτε μὲν ἐκ τῆς μεταβολῆς τῆς ἀνθρωπίνης συμπεριφορᾶς, τὴν ὁποίαν καλεῖται νὰ ρυθμίση ἡ, μᾶλλον, νὰ ἀπεικονίσῃ ἐκάστοτε τὸ δίκαιον, ἄλλοτε δὲ ἐκ τῆς μεταβολῆς τῆς ἀνθρωπίνης κρίσεως ἐπὶ ὀρισμένων ἀξιών.

Ἀντιθέτως, διὰ τὸν νομικόν, ὁ κανὼν δικαίου εὐρίσκεται εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῆς ἀπασχολήσεώς του, καὶ κατὰ τὴν ἐρευαν ἀπομονώνει αὐτόν, ἂν κα προσπαθῇ νὰ διαπιστώσῃ τὴν ἐπίδρασιν ἐπ' αὐτοῦ τῶν κοινωνικῶν στοιχείων.

Συνεπῶς, ὑπάρχει ἀπόστασις μεταξὺ τῶν κριτηρίων τοῦ κοινωνιολόγου καὶ τῶν κριτηρίων τοῦ νομικοῦ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου.

Διὰ τὰ συγκερασθῶν ἀμφότεραι αἱ ἀπόψεις τὸ θέμα ἠρουνήθη συγκριτικῶς ἵνα ἐξευρεθῇ ἡ ἀρμόζουσα λύσις διὰ κάθε κοινωνικὸν σύνολον, τὸ δὲ ἀντικείμενον τῆς μελέτης ἦτο τὸ δίκαιον καὶ ὄχι ἡ νομοθεσία, διότι μόνον τὸ δίκαιον ἐφαρμόζεται οὐσιαστικῶς εἰς τὰς κοινωνίας καὶ γίνεται ἀποδεκτὸν ὄχι διὰ τῆς βουλήσεως ἀλλὰ διὰ τῆς ἀποδοχῆς τῶν κανόνων αὐτοῦ. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου καλλιεργεῖται ἡ κοινότης τῆς νομικῆς σκέψεως μεταξὺ τῶν λαῶν καὶ προάγεται ἡ ἐνοποιήσις τῶν κοινωνικῶν συστημάτων.

* *

Μὲ θάσιν τὰς ἀνωτέρω σκέψεις ἠρουνήθησαν αἱ ἐπελθοῦσαι μεταβολαὶ εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς κοινωνικῆς ζωῆς συνεπεία τῆς ἐξελίξεως τῆς τεχνικῆς.

Αἱ συνέπειαι τῆς τεχνικῆς προόδου ἐπὶ τῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν, τῶν μέσων τῆς παραγωγῆς, τῶν διαφόρων ἐπικοινωνιῶν, ὕλικῶν καὶ πνευματικῶν, ἐπήρεασαν τὴν σύνθεσιν τῆς κοινωνίας ἐκάστου λαοῦ καὶ τὴν μεταβολὴν τῶν θεσμῶν. Αἱ ἐπελθοῦσαι μεταβολαὶ καὶ εἰς τὰς χώρας τῆς Ἑγγύς καὶ Μέσης Ἀνατολῆς ἐξεδηλώθησαν ἐπὶ τοῦ οἰκονομικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ νομικοῦ ἐπιπέδου.

Ἐπὶ τοῦ οἰκονομικοῦ τομέως μετεβλήθησαν αἱ μορφαὶ τῆς παραγωγῆς καὶ ἐνεφανίσθησαν νέαι ἐπιχειρήσεις, νέοι τρόποι ἐκμεταλλεύσεως, παρετηρήθη συγκέντρωσις τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ γεωγραφικὸς καταμερισμὸς τῆς παραγωγικῆς δράσεως. Εἰδικώτερον, ἡ τεχνικὴ πρόοδος ἐπέφερον οὐσιώδεις μεταβολὰς εἰς τὴν βιομηχανίαν, τὸ ἐμπόριον, τὴν βιοτεχνίαν καὶ τὴν γεωργίαν. Ἐκ τῶν μεταβολῶν αὐτῶν προέκυψαν τὰ μεγάλα de facto μονοπώλια, ἡ ἐπεμβατικὴ πολιτικὴ τοῦ κράτους, ἡ ὁποία ἐφθασεν εἰς ὠρισμένας χώρας μέχρι τῆς ἐθνικοποιήσεως διασικῶν μέσων τῆς παραγωγῆς. Τοῦτο ὠδήγησεν εἰς τὴν ἀνακατανομὴν τοῦ εἰσοδήματος, εἰς τὸν καταμερισμὸν αὐτοῦ μεταξὺ διαφόρων ἀτόμων ἢ κατηγοριῶν ἀτόμων, εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς ἀνάδοῦ τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου καὶ εἰς νέον τρόπον ὑπολογισμοῦ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος.

Ἐπίσης, ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ τομέως, ἡ τεχνικὴ πρόοδος ἐπέφερον ἀξιολόγους μεταβολὰς, εἰδικώτερον ἐπὶ τῆς συνθέσεως τῶν πληθυσμῶν (γεννήσεις, θάνατοι, γάμοι, ἐπαγγέλματα), ἐπὶ τῶν φαινομένων τῆς ἀστυφιλίας καὶ τῆς μεταναστεύσεως, τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ καὶ τῆς ἐξειδικευμένης ἐκπαιδεύσεως, καθὼς καὶ ἐπὶ τῆς ἀντιθέσεως μεταξὺ τῶν διαφόρων τάξεων ὡς καὶ μεταξὺ ἀστῶν καὶ ἀγροτῶν. Τέλος, ἡ μελέτη τῆς κοινότητος ὡς μονάδος κοινωνικῆς καὶ ἐκπολιτιστικῆς, μὲ τὰ διάφορα προβλήματα ποῦ ἀνακύπτουν ἐκ τῆς ὑπάρξεως τῆς, ἐπέσυρεν ὅλως ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν τῶν εἰδικῶν, πολὺ περισσότερον διότι αἱ χῶραι τῆς Ἑγγύς καὶ Μέσης Ἀνατολῆς κατὰ θάσιν στηρίζονται κοινωνικῶς ἐπὶ τῆς ἀγροτικῆς κοινότητος καὶ οἰκονομίας.

Τέλος, αἱ μεταβολαὶ τῶν διαφόρων νομικῶν θεσμῶν, ἡ ἐμφάνισις νέων θεσμῶν, ἡ ἀναπροσαρμογὴ τῆς νομοθεσίας, τόσον τοῦ ἰδιωτικοῦ ὅσον καὶ τοῦ δημοσίου δικαίου, ἀπετέλεσαν ἀντικείμενον σοβαρᾶς ἐρεῦνης. Ὁ ρόλος τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου κεφαλαιώδης μεταξὺ τῶν λαῶν τῆς Ἑγγύς καὶ Μέσης Ἀνατολῆς, καθὼς καὶ ἡ ἐπίδρασις τῶν ξένων νομοθεσιῶν, εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ συγχρόνου δικαίου ὡς καὶ εἰς τὴν κωδικοποίησιν βασικῶν κανόνων ἢ τὴν υἱοθέτησιν ἀστικῶν κωδίκων.

Ἡ ἐρευνα τῶν θεσμῶν ἐπεξετάθη καὶ εἰς τὴν διοικητικὴν ὀργάνωσιν τοῦ κρά-

τητα τῆς κοινωνικῆς συνθέσεως κάθε λαοῦ. Αἱ διαφοροποιήσεις προήλθον ἐκ τῶν ὑστέρων, ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ ἀνεξαρτησία ἐκάστου λαοῦ ἐπῆλθεν εἰς χρονικὰ διαστήματα ἀπέχοντα οὐσιωδῶς τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο καὶ ἡ ἐπίδρασις τῆς τεχνικῆς προόδου ἐπηρέασθη ἀπὸ τὴν γεωγραφικὴν θέσιν κάθε χώρας.

Αἱ διαφοραὶ αὗται δὲν ἐξαφανίζουσι τὴν κοινότητα τῆς ἱστορικῆς προσελύσεως καὶ ἴσως τῆς μελλοντικῆς αὐτῶν ἐξελίξεως.

Ὅπως ἐτόνισε εἰς τὸν ἀποχαιρετιστήριον λόγον τοῦ ὁ Πρόεδρος (1) κ. Π. Α. Ἀργυρόπουλος, εἰσερχόμεθα σήμερα εἰς τὰ πλαίσια μιᾶς νέας αὐτοκρατορίας, ἡ ὅποια δὲν ἰδρύθη διὰ τῆς βίας, τῆς νίκης ἢ τῆς ἡττης τῶν λαῶν, μιᾶς αὐτοκρατορίας χωρὶς ἐδαφικὴν περιοχὴν. Εἶναι ἡ Αὐτοκρατορία τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τεχνικῆς, ἡ ὅποια θὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς λαοὺς αὐτοὺς τοὺς κανόνας ἐκείνους τῆς συμπεριφορᾶς, οἱ ὅποιοι θὰ δημιουργήσουν μίαν κοινωνικὴν ζωὴν ἐλευθέραν, αὐτάρκη καὶ ἀξιοπρεπεῖ (2).

(1) Ὁ κ. Π. Α. Ἀργυρόπουλος, πρόεδρος τῆς Ἑταιρίας Διεθνῶν Μελετῶν, ἐξελέγη πρόεδρος τοῦ συνεδρίου μὲ δύο ἀντιπροέδρους, τὸν Ἐπίσκοπον Mgr. Maroun ἐκ Συρίας καὶ τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Καῖρου κ. Morcos.

(2) Κατετέθησαν, πλὴν τῆς γενικῆς εἰσηγήσεως ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ καθηγητοῦ τῆς Κοινωνιολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λιέγης κ. Renè Clemens, αἱ ἀκόλουθοι εἰσηγήσεις :

Prof. E. Bonne

«The economic transformation in Israel» (Anglais)

Dr. Amhed el Emary

«Etude de la réforme de la Constitution Egyptienne».

Dr. Malak Guirguis

«Some sociological, social psychological and social psychiatric implications of technical change in the Middle East». (Anglais).

«Certaines implications sociologiques, psychologiques Sociales et psychiatriques sociales des changements techniques dans le Moyen Orient» (Français).

Dr. M. K. el Kholy

«Mental health aspects of rural reform» (UNESCO SS/Sem M. F./52/R 3).

Dr. A. Koulouris

«Les caractéristiques fondamentaux de l' évolution récente (1948—1951) économique et technique des pays du Moyen Orient - Leur évolution économique et sociale éventuelle» (Français).

Mgr. Maroun

«Inventaire des transformations techniques et leurs effets immédiats au Liban» (Français).

Prof. S. Morcos

«Le nouveau Code Civil Egyptien» (Français).

& Prof. Farag

«Etude des principales transformations sociales en Irak» (Français) UNESCO SS/Sem ME/52R 2

Prof. Nader

«Inventaire des transformations techniques en Irak» (Français) R I.

Prof. N. Polyzos

«Principales transformations sociales en Grèce sous l' influence de l' évolution technique» (Français).

Prof. E. T. Prothro

«Social changes resulting from technological evolution in Lebanon» (Anglais).

Prof. I. Sciaky

«Le développement constitutionnel en Israël» (Français)

Dr St. Someritis

«La transformation des structures sociales et juridiques sous l' influence de l' évolution technique dans le Proche et le Moyen Orient» (Français).

«The transformation of social and legal structure

Παρέλασις τῆς Ὁμάδος Σπουδαστῶν τῆς ΑΣΒΣ κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς 28ης Ὀκτωβρίου.

Prof. Ullrich

under the influence of technical evolution in the Near & Middle East.

«A contribution of the sociological method to the study of the subject» (Anglais).

«Contribution de la méthode sociologique à l'étude du Sujet» (Français).

Prof. R. Clemens

«Examen détaillé du Programme Général d'Etudes» (Doc. UNESCO SS/Sem-NE/52/Doc. 2)

«Indications Bibliographiques» (UNESCO SS/Sem. ME/52 Doc. 3).

Dr. Léon Dabin

«L'influence des transformations techniques sur l'évolution du Droit Privé Contemporain».

«Evolution technique et Milieu Social».

Dr. Paul Minon

«Exposé général sur les objectifs essentiels du Symposium International des S.S.» (Anglais et Français).

Dr. J. E. Godchot

«Quelques Eléments de bibliographie : Bulletin international des sciences sociales (UNESCO SS/Sem ME/52/Doc. 7). «Classified List of S. E. Papers and Books published on the Middle East». «Liste analytique des travaux de sciences sociales publiés dans le Moyen Orient ou s'y rapportant» (Bilingue). «Publications du Département des Sciences Sociales de l'UNESCO ou des Organisations Internationales des S.S.» (Bilingue—413—55).